

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 005-01/15-3/
Ljubljana, 24. 2. 2016

EPA 969-VII

Državni svet Republike Slovenije je na 37. seji 24. februarja 2016, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13), sprejel naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (ZRLI-E) – druga obravnava

Državni svet **ne podpira** predloga zakona.

Predlog zakona je pripravljen na osnovi gradiva iz leta 2014, ki ga je pripravila delovna strokovna skupina. V predlogu zakona gre za uskladitev ZRLI s spremembami 90. člena Ustave, ki so posegle v 3 sestavine referendumske ureditve (referendumsko iniciativo - zmanjšanje števila predlagateljev referenduma, zahtevajo ga lahko samo še volivci; predmet referendumskega odločanja - omejitve in prepovedi za vsebine, o katerih je dopustno razpisati referendum; dvig praga legitimnosti - odločitve, sprejete na referendumu, morajo doseči kvorum zavrnitve). Na novo je bil uveden zavrnitveni model zakonodajnega referenduma. Te spremembe so veljale že pri zadnjih dveh izvedenih referendumih. Zakonodajna področja, o katerih referenduma ni dopustno razpisati so področja obrambe države, varnosti in odprave posledic naravnih nesreč, področje davkov, carin in drugih obveznih dajatev, ki se sprejemajo za izvrševanje proračuna, glede ratifikacij mednarodnih pogodb in zakonov, ki odpravljajo protiuustavnost s področja človekovih pravic in drugih protiuustavnosti. Način zbiranja za vložitev pobude - 2500 podpisov ostaja nespremenjen, za razpis referenduma je treba zbrati 40.000 podpisov volivcev. Predlog zakona natančneje ureja postopek odločanja Državnega zbora, če referenduma ni dopustno razpisati. Državni zbor bo moral v štirinajstih dneh po vložitvi popolne pobude sprejeti ugotovitveni sklep, da referenduma o nekem zakonu ni dopustno razpisati. Predlagatelj pobude bo v 15-ih dneh od objave sklepa v Uradnem listu lahko podal zahtevo za ustavno presojo sklepa Državnega zbora. Ustavno sodišče bo o zahtevi odločilo v 30 dneh in njegova odločitev bo objavljena v Uradnem listu. Razglasitev zakona bo mogoča šele po sprejeti odločitvi Ustavnega sodišča oziroma, če bo odločitev nasprotna bo predsednik Državnega zbora določil rok za zbiranje podpisov v podporo referendumski zahtevi. Drugače bodo tekli postopki pri tistih zakonih, kjer gre za nujne ukrepe pri obrambi države in morajo začeti veljati takoj. Za te zakone bo postopek takšen, da bodo razglašeni in uveljavljeni takoj, ko bo minil rok za veto Državnega sveta. Volivci bodo imeli možnost naknadno vložiti zahtevo za oceno ustavnosti zakona. Predlog zakona odpravlja obrazce za zbiranje podpisov v fizični obliki, podpora se bo skupaj s podpisom zavedla v evidenco volilne pravice pri upravni enoti. Ministrstvo, pristojno za vodenje evidenc volilne pravice bo predlagatelju v času zbiranja podpisov dolžno posredovati podatke o njihovem številu. Pri vložitvi zahteve v Državni zbor bo predlagatelj oddal samo

potrdilo o skupnem številu oddanih podpor, na njem pa ne bo osebnih podatkov posameznikov, ki so dali podporo. Bolj gospodarno se ureja tudi objava akta o razpisu referendumu. Akt se objavi na spletni strani Državnega zbora, Vlade, Državne volilne komisije, na upravnih enotah in na diplomatskih predstavništvi. Predvideva se tudi javna razgrnitev in objava prečiščenih besedil referendumskih pobud.

V razpravi je bilo izraženih nekaj opozoril glede sprememb v predlogu zakona in mnenj, ki so se nanašala na spremembo 90. člena Ustave, ki so zelo omejile število predlagateljev referendumu in med drugim vzele to pristojnost Državnemu svetu ter omejile vsebine, o katerih je dopustno razpisati referendum.

Državni svet se strinja z ukinitvijo fizičnih obrazcev za oddajanje podpore referendumski pobudi, saj bo to olajšalo delo predlagateljem referendumu, ki jim ne bo treba več zbirati papirjev, in tudi državljanom, ki jim ne bo treba pošiljati fizičnih obrazcev predlagateljem referendumske pobude. Večkrat se je zgodilo, da so državljani opravili proceduro z oddajo svojega glasu na upravni enoti, vendar so obrazec izgubili ali založili, saj so bili prepričani, da so na upravni enoti uredili vse. V razpravi je bila posebej poudarjena potreba po varnosti pri zbiranju in shranjevanju podpor volivcev.

Državni svet je opozoril na spremembe, ki se uvajajo zaradi večje gospodarnosti; zaradi tega se namreč referendumskih gradiv ne bo več pošiljalo po gospodinjskih. Dostopnost na spletnih straneh Državni svet sicer pozdravlja, vendar so državni svetniki opozorili, da vsa država ni pokrita z internetnimi povezavami, del populacije pa tudi ne uporablja spleta. Državnemu svetu so predstavniki Ministrstva za javno upravo pojasnili, da se zavedajo teh omejitev, zato je v zakonodaji dopuščena možnost, da upravna enota na zahtevo državljana, ki nima dostopa do interneta, pripravi pisno gradivo in mu ga pošlje na njegov naslov.

Prav tako je bil na seji Državnega sveta izražen pomislek glede predlaganih sprememb na področju premika zbiranja podpisov iz časa poletnih počitnic na jesenski čas. Predlagana rešitev gre v smeri, da se premik zbiranja podpisov opravi le, če večina časa, namenjenega zbiranju, pade v poletni čas. Državni svet meni, da to ni najboljša rešitev in lahko omeji državljanom možnost za oddajo podpisa v podporo referendumski pobudi, saj so v času poletnih dopustov mnogi odsotni tudi 3 tedne in več. Po mnenju Ministrstva za javno upravo je rešitev ustrezna in je zadostna varovalka, da se čas zbiranja podpisov prestavi v jesenski čas le v primeru, če 10 dni namenjenih zbiranju podpisov pade v poletni čas. Po mnenju ministrstva bodo spremembe povečale učinkovitost zakonodajnih postopkov.

Državni svet je izpostavil pomisleke glede odprave 25. člena veljavnega zakona, ki je po mnenju državnih svetnikov ustrezna varovalka, da se v zakonodajnem postopku eno leto po izglasovanju referendumski odločitvi ne sme vložiti zakona s podobno ali isto vsebino. Državni svet ugotavlja, da je Ministrstvo za javno upravo v zvezi s tem podalo nekatera pojasnila. Pravna stroka se tako zavzema, da se člen iz zakona črta, saj gre po novem za zavrnitveni referendum, in če je zakon zavrtnjen na referendumu, se zakona sploh ne razglasi, v nasprotnem primeru pa začne veljati. Ministrstvo za javno upravo je na seji Komisije za državno ureditev opozorilo tudi na težavo z uresničevanjem člena v delu, kako široko je treba razlagati dikcijo, da se v enem letu po referendumu ne sme vlagati zakonov, ki so v nasprotju z odločitvijo volivcev. Zaradi tega bi namreč lahko prišlo do težav pri harmonizaciji slovenske zakonodaje z evropsko, če se npr. evropska zakonodaja nanaša na vsebino, kot je bila zavrtnjena na referendumu, ali pri upoštevanju sodnih določb, ki jih je treba vnesti v zakonodajo. Državni svetniki so menili, da predstavljene rešitve in omenjene težave z uresničevanjem člena niso zadosten razlog za njegovo brisanje in bi bilo zato smiselno še enkrat premisliti in pustiti omenjeni člen v predlogu zakona.

Kljub zavedanju, da je bil 90. člen Ustave spremenjen in velja, je Državni svet opozoril na problem omejevanja odločanja državljanov na referendumu. Posebej je bil izpostavljen del, ki

se nanaša na zakone, vezane na izvrševanje proračuna, in kjer bi država lahko zlorabila ta segment in preprečila, da bi državljani odločali npr. tudi o zakonih, ki se nanašajo na pokojnine in druge vsebine, ki neposredno vplivajo na njihova življenja, npr. financiranje lokalnih skupnosti. Opozorjeno je bilo še na problematiko potrjevanja mednarodnih pogodb in v tej luči na pogajanja o trgovinskem sporazumu med EU in ZDA, o katerem državljani ne bodo mogli odločati na referendumu, čeprav bo sporazum vplival na njihova življenja. Ministrstvo za javno upravo je izpostavilo, da bi v primeru morebitnih zlorab reagiralo Ustavno sodišče in sprejelo končno odločitev, ali zakon sme na referendum ali ne.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Jernej Verbič.

Mitja Bervar, mag. manag.
predsednik